

Barn har rättigheter – det står i lagen

Berättelse

I Sverige finns det en lag som handlar om barn. Den heter barnkonventionen. Konventionen säger att barn har rättigheter. En rättighet är något som man har lov till och som ingen får ta bort. Ett barn är en person som är under 18 år.

Barnkonventionen kommer från FN. FN är en stor organisation där nästan alla länder i världen är med. För många år sedan bestämde länderna tillsammans vilka rättigheter alla barn ska ha. Sverige sa ja till reglerna redan år 1990.

Men sedan den 1 januari 2020 är barnkonventionen också en svensk lag. Det är viktigt. När något är en lag måste myndigheter och domstolar följa det. En myndighet är till exempel skolan, vården eller socialtjänsten.

Vad säger lagen då? Den säger att barn har rätt till skydd, så att ingen får skada dem. Barn har rätt att gå i skolan. Barn har rätt till vård när de är sjuka. Och barn har rätt att säga vad de tycker. Vuxna ska lyssna på barn i frågor som handlar om barnen själva.

En viktig tanke i lagen är "barnets bästa". Det betyder att vuxna ska tänka på vad som är bäst för barnet när de bestämmer något. Barn är inte bara små vuxna. De behöver skydd och hjälp, men de har också egna åsikter som är viktiga.

Ordlista

ORD	FÖRKLARING
rättighet	något som man har lov till och som ingen får ta bort
barn	en person som är under 18 år
lag	regler som alla i ett land måste följa
FN	en organisation där nästan alla länder i världen är med
myndighet	till exempel skolan, vården eller socialtjänsten
domstol	en plats där man bestämmer vad som är rätt och fel enligt lagen
skydd	hjälp så att man inte blir skadad
vård	hjälp när man är sjuk, till exempel på ett sjukhus
åsikt	vad en person tycker eller tänker
barnets bästa	att vuxna tänker på vad som är bäst för barnet

Läsförståelsefrågor

1. Vad är barnkonventionen?
 1. En lag som säger att barn har rättigheter.
 2. En skola bara för barn under 18 år.
 3. En myndighet som hjälper sjuka barn.
2. Vad hände den 1 januari 2020?
 1. Sverige sa ja till FN:s regler för första gången.
 2. Reglerna om barns rättigheter blev en svensk lag.
 3. FN startade en ny organisation i Sverige.
3. Vad betyder "barnets bästa" enligt texten?
 1. Att barn alltid får bestämma själva.
 2. Att vuxna ska tänka på vad som är bra för barnet när de bestämmer.
 3. Att barn är bättre än vuxna.
4. Stämmer påståendena med texten? Svara **ja**, **nej** eller **det står inte i texten**.
 1. Barnkonventionen kommer från FN.
 2. Barn har rätt att gå i skolan.
 3. Alla barn i världen har det bra i dag.
5. Varför är det viktigt att barnkonventionen är en lag och inte bara regler? Svara med egna ord.
6. Ge ett exempel på en rättighet som barn har enligt texten.

Facit

1. 1. En lag som säger att barn har rättigheter.
2. 1. Reglerna om barns rättigheter blev en svensk lag.
3. 1. Att vuxna ska tänka på vad som är bra för barnet när de bestämmer.
4. 1. ja b) ja c) det står inte i texten (texten säger inget om hur alla barn i världen har det)
5. Exempel på svar: När något är en lag måste myndigheter och domstolar följa det. Då blir barns rättigheter starkare och vuxna måste ta dem på allvar.
6. Exempel på svar: Barn har rätt till skydd, rätt att gå i skolan, rätt till vård eller rätt att säga vad de tycker.

Bedöm öppna svar efter innehåll, inte efter exakt formulering.

FÖR LÄRAREN

Texten passar för arbete med ord om samhälle och rättigheter (lag, myndighet, rättighet, åsikt). På C-nivå hålls innehållet konkret: barn har rättigheter, och året 2020 då det blev lag. Fråga 5 kräver en första enkel slutsats. Tema: barns rättigheter och vad en lag betyder. Låt eleverna jämföra med hur barns rättigheter ser ut i andra länder de känner till.

Diskussionsfrågor

- Vilka rättigheter tycker du är viktigast för barn? Varför?
- Brukar vuxna lyssna på barn där du kommer ifrån? Hur då?
- Texten säger att vuxna ska lyssna på barn i frågor som rör barnen. I vilka situationer tycker du att det är extra viktigt?
- **Skriv (4 meningar):** Berätta om en rättighet som du tycker är viktig för barn. Varför är den viktig?

Källor och faktagranskning

- Regeringen.se – Barnkonventionen som svensk lag: <https://www.regeringen.se/regeringens-politik/barnkonventionen-som-svensk-lag2/>
- UNICEF Sverige – Barnkonventionens ställning i Sverige: <https://unicef.se/barnkonventionen/barnkonventionens-stallning-i-sverige>
- Barnombudsmannen – Det här är barnkonventionen: <https://www.barnombudsmannen.se/barnkonventionen/om-barnkonventionen/>
- Sveriges riksdag – Lag (2018:1197) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter: https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-20181197-om-forenta-nationernas_sfs-2018-1197/

Faktagranskad mot [regeringen.se](https://www.regeringen.se), UNICEF Sverige och Barnombudsmannen i juni 2026. Nyckelfakta: FN:s generalförsamling antog konventionen om barnets rättigheter den 20 november 1989. Sverige var ett av de första länderna att ratificera den; riksdagen beslutade den 21 juni 1990 och konventionen trädde i kraft för Sverige den 2 september 1990. Sedan den 1 januari 2020 gäller barnkonventionen som svensk lag genom lag (2018:1197), som gör artiklarna 1–42 till svensk lag. Konventionen slår fast barns rättigheter, bland annat rätt till skydd, utbildning, hälsa och att få komma till tals i frågor som rör dem. Fyra grundprinciper brukar lyftas fram: att inga barn får diskrimineras (art. 2), att barnets bästa ska beaktas i första hand i beslut som rör barn (art. 3), rätten till liv och utveckling (art. 6) och rätten att uttrycka sin åsikt och bli lyssnad på (art. 12). Att konventionen blev lag innebär att den blir direkt tillämpbar hos myndigheter och i domstolar, och att barns rättigheter fick en starkare ställning. Försiktighet: texterna påstår inte att alla problem är lösta i och med lagen, utan beskriver att rättigheterna fick starkare ställning.

Berättelser om svenskar · läromedel för svenska som andraspråk. Skapat inom Läromedelsprojektet. Senast uppdaterad 2026-06-25.